

Försäkringskassans rapport 2020:8

SJUKFRÅNVARO I PSYKIATRISKA DIAGNOSER

Vibeke Hammarström Falk

”Sjukfrånvaro i psykiatriska diagnoser 2020:8”

- Långa sjukdomsfall ökat...
- Psykiatriska diagnoser = **längre** sjukskrivningar än de flesta andra sjukdomar
= **främsta** orsaken till längre sjukfrånvaro i Sverige.
- Rapporten ge kunskap om **orsaker bakom sjukfall i psykiatriska diagnoser: demografiska, socioekonomiska och arbetsrelaterade faktorer och vilka åtgärder som kan finnas.**
- **Arbetande** befolkningen åldrarna **20–69 år i Sverige** i slutet av 2017.
- Sjukfrånvaro i psykiatriska diagnoser under **2018 och 2019** följs.
- Använder detaljerade yrkesuppgifter: **SCB:s** klassificering SSYK2012

SKILLNAD Diagnoser rapport 2020:8 jmf 2014.4

- I 2014:4 fokuseras på (F 32) **Depressiv episod** resp (F 43) **Reaktion på svår stress** (ospec).

- I 2020:8 mäts

- a) (F43) = ”stressrelaterad psykisk ohälsa med anpassningsstörningar och **reaktion på svår stress**”
- b) **utmattningssyndrom (F43.8A)** sjukfall på ett halvår jämfört med akuta stressreaktioner som varar drygt en månad.

Sociala och individrelaterade förhållanden

ålder – civilstånd – barn – ort - kön

- Sjukfrånvaron stiger med **åldern**, men psykiatriska diagnoser dominerar bland yngre.
- Sjukskrivning generellt: risken **stiger efter 50- årsåldern för att sedan avta i** åldrarna över 60 år
- Psykiatriska diagnoser: högre risk med 10- 15 % i åldrarna 25–39 år för både kvinnor och män än i åldersgruppen 45–49 år.
- Risken för **frånskilda** 15- 20 procent högre än risken för gifta
- **Antal barn** påverkar, större risk om barn **3-8** år.
- högre sjukfrånvaro i psykiatriska diagnoser i **pendlingskommuner** runt storstadsområdena, främst då Stockholm och Göteborg.

Sociala och individrelaterade förhållanden forts: kön

Kvinnor har

- 25 procents högre risk än män att påbörja ett sjukfall samtliga diagnoser
- 31 % högre risk än män för sjukfall med psykiatrisk diagnos
- **41 % högre risk för stressrelaterad psykisk ohälsa**

Arbetslivets betydelse

- Sjukfrånvaro: generellt högre inom bygg, transport, offentlig förvaltning, utbildning samt vård och omsorg.
- Psykiatriska diagnoser högre i offentlig förvaltning, utbildning, vård och omsorg.
- **Kontaktyrken är välkända riskyrken för stressrelaterad psykisk ohälsa.**

” Sedan tidigare är den höga sjukfrånvaron inom trossamfund för präster och diakoner välkända.” (s. 37)

Försäkringskassan: Ett hållbart arbetsliv

- **Arbetsförhållanden i allmänhet och organisatorisk och social arbetsmiljö i synnerhet** = lyfts fram som orsaker till den ökade psykiska ohälsan och sjukfrånvaron i arbetslivet i ett internationellt perspektiv.
- Internationella studier konstaterat att **50-60 % av sjukfrånvaron** kopplad till stress i arbetet.
- Väl belagt att **strukturella problem** i arbetslivet ger stora och varaktiga konsekvenser för sjukfrånvaron.
- Studier av svenska förhållanden har indikerat att den organisatoriska och sociala arbetsmiljöns betydelse för sjukfrånvaron ökat över tid.

Summa summarum

Den **organisatoriska och sociala arbetsmiljöns lyfts *som den viktigaste orsaken*** till ökande psykisk ohälsa och sjukfrånvaro i arbetslivet i internationell forskning.

Vad kan göras enligt rapporten?

- Den organisatoriska och sociala arbetsmiljön =
PREVENTIVA ÅTGÄRDER VIKTIGAST
- Visat att **ARBETSGIVARENS ENGAGEMANG GER FRAMGÅNG**

Yrken med överrisk för sjukfall > 14 dgr referensvärde 1,0

SSYK12 kod	Yrke, huvudkategori	F 43 anpassningsstörningar och reaktion på svår stress	F 43.8A Utmattningsyndrom
1120	VD, m. fl.	0,88	1,12
2211	Specialistläkare	1,16	1,17
5412	Kriminalvårdare	1,17	1,12
3423	Fritidsledare	1,18	1,22
1522	Enhetschefer, socialt m fl	1,23	1,25
2225	Psykiatrisjuksköterskor	1,24	1,22
2661	Socialsekreterare	1,30	1,31
2672	Diakon	1,34	1,43
2671	Präster	1,40	1,38
1540	Chefer, trossamfund	1,43	1,53

SSYK12 KODER

1540	<u>Chefer, ledare inom trossamfund</u>
1540	biskop
1540	Kardinal
1540	Kyrkoherde och domprost
2672	<u>Diakoner</u>
2672	Diakonissa
2672	Föreståndare, kyrklig verksamhet
2672	Församlingsdiakon
2672	Församlingsdiakonissa
2672	Sjukhusdiakon
2672	Stiftsdiakon

2671	<u>Präster</u>
2671	Komminister Kontraktsprost
2671	Sjukhuspräst
2671	Sjömanspräst
2671	Skolpräst
2671	Stiftsadjunkt
2671	Studentpräst
3423	<u>Fritidsledare m fl</u>
3423	Församlingspedagog
3423	Konfirmandledare
3423	Lägerledare

